

Slovenski dom

Štev. 250.

V Ljubljani, v sredo, 29. oktobra 1941-XX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujeje
Izobra: Unione Pubblicità Italiana S. A., MilanoUredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Mussolinijeve besede za 28. oktober

„Vzdržali bomo do zmage“

Hitlerjeve čestitke - Manifestacije fašistovske in bojovniške sloge povsod, koder se vije italijanska zastava - Slavnosti v Rimu in manifestacije Mussoliniju pred Beneško palačo

Rim, 29. okt. s. Med manifestacijami, ki jih je včeraj rimsko prebivalstvo ves dan pričevalo Mussoliniju pred Beneško palačo, je Duce spregovoril naslednje besede:

»Tovariši! Prišli ste pozdravljati nastop novega leta, dvajsetega po fašistovskem štetju. Gremo mu nasproti z neukrotljivim pogumom (množica vpije »Da, Duce« in dolgo ploska), s kar najtrdnosej vero ter z globokim prepričanjem, da bo italijansko ljudstvo, stisnjeno v falango liktorskih vrst, v vsakem primeru vredno svoje preteklosti in svoje bodočnosti ter zaradi tega vredno zmage. (Navdušeno odobravanje.) Zadet v srce po orožju zavezniške Nemčije (množica dolgo ploska in vzklika »Duce, Hitler!«), po našem orožju in po orožju mladih zavezniških narodov, je boljše življenje (iz množice vstajajo sovražni vzkliki in dolgi žvižgi), proti kateremu smo mi pred 23 leti začeli prvo bitko, v smrtnem boju. Njegovi temni zavezniki v Evropi in Ameriki bodo poginili z njim. (Množica znova žvižga.) Konservativnost, ki jo zastopa ohola sebičnost, bo strta po silah revolucije. (Odobravanje.) Mi bomo vzdržali! (Množica izbruhne v navdušeno odobravanje ter vzklika »Duce, Duce!«)

Berlin, 29. okt. s. Ob obletnici pohoda na Rim je Hitler poslal vladarju naslednje brzojavno voščilo:

»Ob današnji obletnici razdobja, tako pomembnega za zgodovinski razvoj Italije, obračam svojo misel k Vašemu Veličanstvu z najprisrčnejšimi voščili za Vaš osebni blagor in za srečno bodočnost zavezniškega italijanskega naroda. Adolf Hitler.«

Hitler je poslal Mussoliniju naslednjo pozdravno brzojavko:

»Ob obletnici pohoda na Rim mislim na Vas, Duce, z najprisrčnejšimi željami za Vašo osebno srečo in za srečno bodočnost fašistovske Italije. Mojim željam se pridružujejo želje vsega nemškega naroda za Italijo, zaveznico v boju, ki zagotavlja zmago za novo Evropo. V tovariškem pozdravu Adolf Hitler.«

Duce je odgovoril takole:
»Prav prisrčno se vam zahvaljujem, Führer, za pozdrav in voščilo, ki ste ga poslali ob obletnici pohoda na Rim. Fašistovska Italija ob tej priliki znova ponavlja svojo odločno voljo korakati in boriti se z narodnosocialistično Nemčijo. Sprejmite moje prijateljske in tovariške pozdrave. Mussolini.«

Rim, 29. okt. Obletnico 28. oktobra so po vsej Italiji, po Sredozemlju, koder vihira italijanska zastava ter na sedežu slavne posadke v vzhodni Afriki, praznovali z veličastnimi ljudskimi manifestacijami v strogo fašistovskem in bojovniškem slogu. Množice so se v redu in navdušeno sešle na zbor, kjer so govorniki, katere je določila stranka, poveljevali vzore, za katere se italijansko ljudstvo pod vodstvom svojega poglavarja dela in se bori v tej slavni dobi svetovnega ozdravljenja. Množice so z jasno in enoglasno odločitvijo izrekle trdno voljo, da hočejo doseči zmago. Trdna in neporušljiva vera v zmago ter v slavno usodo domovine, je kronala vsako dejanje teh proslav, ki leto za letom razodevajo vedno tesnejšo in globlje moralno ter tvorno strnjeno narodno ter popolno vdanost vsega ljudstva fašistovski stvari, ki je stvar moči, veličine in pravice. (Stefani)

Rim, 29. oktobra. Proslave XIX. obletnice pohoda na Rim so se začele včeraj dopoldne v Rimu, in sicer s tem, da je Duce odprl novo svetišče za fašistično revolucijo v novem domu stranke na Mussolinijevem Forumu.

Navzoči so bili vsi člani velikega sveta, vsi člani vlade, direktorji stranke, vsi odličniki in voditelji organizacij režima. Navzoče so bile tudi družine padlih za revolucijo.

Duce je najprej pregledal mladinske organizacije, ki so bile zbrane pred palačo in ko se je udeležil službe božje na prostem — službo božjo je opravil načelnik kurator fašistične milice — nakar je položil lorvorjev venec v svetišče, ki je zgrajeno v središču ogromne palače. Drug venec je položil nemški državni podtajnik v zunanjem ministrstvu in vodja nacistov v inozemstvu Bohle, ki je bil ves čas med slovesnostjo ob Ducejevi strani.

Manifestacija se je zaključila s petjem revolucionarnih himen in vojnih pesmi, ki so jih prepevale mladinske čete.

Duceja je množica goreče in vdano pozdravila in mu vzklikala. Dopoldne je bil položen še en venec v Ducejevemu imenu, venec je položil načelnik štaba milice in sicer na spomenik fašističnih legionarjev, ki so padli med vojno.

Ob 11.30 je Duce v Beneški palači sprejel tajnika stranke, ki ga je spremljal nacionalni direktorji. Tajnik stranke je Duceju izročil člansko izkaznico št. 1, ki je bila obnovljena za 20. leto. Obenem z izkaznico je tajnik stranke izročil Duceju kolektorsko stranko. Ko je tajnik stranke izročil Duceju seznam vseh organizacij in ustanov stranke, ga je nagovoril takole:

»Ob začetku 20. leta revolucije bodo črne srčice okoli vas, Duce. Njihove zveste vrste vam še enkrat izjavljajo v imenu vsega naroda popol-

no prepričanje zmage, ki bo dala silo Italiji in svetu. Ta nova doba pravice je bila odločena od Vas že od XIV. leta, ko ste prvič razbili demoplutokratsko zvezo iz Zeneve in zlomili vrat angleškemu napuhu. Stranka, ki je zastava revolucije, se bo držala zvesto gesla: Vse in vsi za zmago!

Duce je odgovoril, da naj vsi fašisti delajo za poglobitev, da se naj vsakdo zaveda svojih nalog in dolžnosti, ki mu jih nalaga ta odločilna doba italijanske in evropske zgodovine.

Nato je Duce v spremstvu predsednika zvezo padlih in ranjenih za revolucijo sprejel zastopstvo sirot padlih fašistov, ki so mu prinesli pozdrav svoje zveze. Duce se je zlasti razveselil nekaterih besed prisrčnega pozdrava, ki mu jih je izrekla mala italijanska sirota padlega fašista.

Rim, 29. okt. s. Čeprav včerajšnji slovesni dan ni nič pretrgal rednega dela po tovarnah, po poljih in uradih, je vendar prinesel veliko dogodkov, pri katerih je ljudstvo v kar najširši meri sodelovalo. Zlasti dopoldne, ko so delavske množice končale svoje posle, so se vedno bolj polnili fašistovski domovi ter vladne ustanove.

Ob 17 se je vsa množica odpravila na zbirališča, kjer so določeni govorniki ljudstvo poveljevali pomen zgodovinskega dneva, zlasti glede na boj, ki ga sila novega evropskega reda vodijo zoper boljše življenje in zoper ameriško bogatijo. V navdušenju, ki je spremljalo vsa ta zborovanja, se je sama po sebi rodila

ljudstvu želja, naj bi se slovesni dan končal z novim neposrednim in živim prepričanjem vere v Duceja. Zato so se v mogočnih vrstah in z zastavami na čelu začeli stotisoči ljudi pomikati proti Beneškemu trgu in ga napolnili do neverjetnosti. Nad glavami ogromne množice je vihralo na stotine napisov, praporov in znamenj. Nekateri napisi so izražali trdno voljo do zmage, drugi pa so s posrečenimi izrazi ljudske zajedljivosti smešili poniglave izume nasprotnikove propagande.

Množice so takoj začele vzklikati Mussoliniju. Vzklikanje je raslo in raslo kakor so pač prihajali novi oddelki črnih srčic in ljudstva po vseh prometnih žilah iz mesta. Po nekaj minutah strastnega vzklikanja in zahtevanja so se odprla steklena vrata na zgodovinskem balkonu in Mussolini se je prikazal ljudstvu. Mogočna eksplozija navdušenja je stresala trg fašistovskega imperija. Vsak vzklik in vsak glas se je zvil v en sam neskončen krik navdušenja, ki je bil goreč in živ izraz vere. Duceju je osupljivi prizor vidno ugajal in je nekaj trenutkov gledal valujoče človeško morje. Njegova moška vladarska postava se je jasno odražala med slavnimi znamenji stranke in med veliko zastavo, ki krasil balkon.

Ko je pozdravil po rimsko, se je umaknil, toda ljudstvo ga je zahtevalo nazaj s še hujšimi manifestacijami. Vdal je se njegovim željam in se spet prikazal. Manifestacija je zopet vzrasla in drhteče navdušenje je pretresalo sleherni kot na trgu. Ljudstvo je povedalo željo, da hoče slišati

Nepretrgana junaštva

italijanskega ekspedicijskega zbora na Vzhodu Napredovanje navzlic dežju, burji in blatu po zavzetju Stalina

Vzhodno bojišče, 28. okt. s. Neko zadnje nemško poročilo je govorilo o odločni akciji italijanskih enot na ruskem bojišču ter še enkrat poudarilo njihovo neukrotljivo napadalnost. Po zavzetju Stalina si italijanske divizije niso privoščile prav nobenega pokoja, navzlic ogromnim težavam, ki so jih morale premagati, da so dosegle omenjeni cilj. Kar naprej so korakale proti Vzhodu z namenom, da bi bile v stiku z nasprotnikom in da bi mu preprečile utrditev na novih obrambnih postojankah.

Čeprav je slabo vreme še naprej bičalo vso pokrajino z nepretrganimi deževjem in do skrajnosti otežkočalo premikanje motornih vozil in topništva, so italijanske enote že 22. oktobra prodrele globoko v pokrajino zahodno d zasedenega mesta in se spravljale nad zmedo vodnih strug, na pretrgane ceste in podrtje mostove. Uničevalo so odpor zadnjih straž, ki so se zagrizeno upirale napredovanju. Veliko oddelkov je šlo naprej peš, samo da bi pridobile časa. Pogrezali so se skoraj do kolen v blato, ko so bredli čez reke in zapovrstjo osvajali vsa gnezda sovjetskega odpora.

23. oktobra se je neki italijanski nagli diviziji posrečilo dobiti v roke močno mostiče v kraju, zelo važnem za nadaljnje napredovanje. To mostiče je divizija držala navzlic strahovitemu nasprotnemu ognju. S tem je bila odrezana pot četa, ki so prihajale pozneje. Medtem ko so se na prednjih postojankah vojaki borili z največjo divjostjo, so v ozadju izkoristili prav vsako sredstvo, da bi premagali prebivalne težave. Za prevoz blaga in ljudi v ospredje so porabili vozove in vozičke vseh vrst, vzete nasprotniku. S težavo, to-

da vztrajno so napredovali pod nahti in pod streli sovjetskega topništva.

25. oktobra so Sovjeti izvedli celo vrsto silovitih protinapadov zoper prve italijanske oddelke in skušali zadržati njihov zagon. Bil je dolg in nadvse hud boj, v katerem so bili italijanski oddelki zaposleni do kraja. Marsikje je prišlo do hudih bojov moža z možem, toda v njih je vedno zmagal zagon in boljša izurjenost italijanskih vojakov. Srditi sovjetski napadi na italijanske postojanke so bili vsako pot odbiti s kar najbolj krvavimi žrtvami. Pri teh akcijah se je zlasti odlikoval oddelki divizije »Pasubio« pod vodstvom poveljnika Chiaramonte. Zajel je nad 1000 mož, med njimi nekaj častnikov in znatno množino avtomatičnega orožja ter mozarjev.

Naslednje dni so italijanski napadalni oddelki vdrl v nasprotnikov obrambni sestav, ga prevrgli in zajeli nove jetnike in nov vojni plen.

Hitlerjev glavni stan, 29. okt. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na področju Donca se nadaljuje zasledovanje umikajočega se sovražnika. Nemške čete so včeraj vdrele v Kramatorskajo. Sovjetska vojska je s tem izgubila svojo največjo tovarno za tanke. — Madžarske čete so zavzele še druge važne industrijske kraje.

Tudi na ostalem bojišču se boji nadaljujejo.

Letalstvo je zelo uspešno bombardiralo pristaniško področje Kerč in je pri tem potopilo trgovsko ladjo s 3000 tonami.

Predsednik Združenih držav vsebolj sili v vojno

Washington, 29. oktobra. s. Poglavitne misli govora, ki jih ga je imel po radju predsednik Združenih držav Roosevelt ob dnevu mornarice so: Pred petimi meseci je proglasil stanje »neomejene državne pripravljenosti«. Od tedaj so se zgodili številni novi dogodki. Vojska in mornarica sta zasedli Islandijo za obrambo zahodne polute. Vsak dan pošiljajo Združene države količino orožja eni stranki mož, ki se vojskujejo na bojišču. To je prva dolžnost Amerike. Poleg tega pa je volja naroda, da orožje in razno blago ne bi ostalo v amer. pristaniščih, ali pa da bi končalo na dnu morja. Volja naroda je, da bo to orožje in gradivo prepeljano na cilj. »Naš sklep je, da ne ostanemo pasivni in ta sklep se v redu izvaja v zvezi z ukazom, ki je bil dan ameriški mornarici, da naj strelja, brž ko bi opazila ladje Osi.«

Predsednik Roosevelt je nato naštel razne spremembe zakona o nevtralnosti iz leta 1937. ter je dodal, da morajo biti ameriške trgovske ladje oborožene, da bi se lahko branile. Te ladje morajo biti sodobne, da bodo na cilj prišli ameriški izdelki in braniti jih mora ameriška vojna mornarica. Naša volja se ne bo dala ustaviti od sebičnih ovir, ki jih povzročata majhna, toda nevarna manjšina voditeljev industrije, ki hočejo nadaljevati in izsiliti velike dobičke. Naša volja se tudi ne bo ustavila pri sebičnem nasprotovanju

nju majhne, toda nevarne manjšine delavskih voditeljev, ki so nevarnost za ves narod.

Roosevelt je nato govoril o sili ameriške mornarice, ki se stalno razvija. Govoril je o razmahu ameriške vojske ter je zatržil, da bo ameriška vojska dobila opremo, ki ne bo zaostajala za nobenim drugim narodom na svetu.

Predsednik je nato naštel vse tisto, kar potrebuje ruska vojska in je dodal, da bo Rusija dobila letala, topove in zdravilske izdelke v veliki količini iz Amerike in iz Anglije. Opozoril je ameriški narod na njegove naloge.

Turški generali v Hitlerjevem glavnem stanu

Hitlerjev glavni stan, 29. okt. s. Hitler je kot vrhovni poveljnik oboroženih sil sprejel v svojem glavnem stanu turška generala Adija Fuada Erdena in Huseina Erkieta. Visoka turška častnika se vračata z ogledovalnega potovanja po vzhodnem bojišču, med katerim sta dobila učinkovito sliko o delu in uspehu nemških in zavezniških čet. Turška generala sta obiskala tudi poveljnika nemške vojske maršala Brauchitscha ter načelnika glavnega stana maršala Keitela.

Mussolinijevo besedo, da bi slovesnost tako dobila najvišjo krono. Mussolini je zdaj dal znamenje, da bo govoril. Takoj je nastopil kar najbolj verni molk in Mussolinijev glas je jasno ter poudarjeno zazvenel po vzvišenem krogu trga.

Odobravanje, ki se je dvignilo s trga po železni besedi, po železnih odločitvah, je vredno izražalo voljo ljudstva. Nikdar se še njegov glas ni dvignil tako visoko in mogočno na tem trgu, ki je videl najpomembnejše dogodke v zgodovini fašistovske Italije.

V množici so bile pomešane vse vrste delavcev, poleg delavcev v črni srčici so bili dostojanstveniki vladnih ustanov, člani akademije, poslanci, vseučiliški profesorji, mladinske organizacije, vseučilišnice, kmečke gospodinjice, zastopnice vseh tih italijanskih žena, ki tudi neposredno sodelujejo za doseg zmage. Vse je bilo eno samo drhtenje, drhtenje neskončne vdanosti Duceju. Krik množice je bil krik najistejše vere in je posvečeval najpopolnejši sporazum, ki je kdaj v zgodovini bil med velikim narodom in med njegovim velikim voditeljem.

Mussolini je bil prisiljen znova prikazovati se, da bi vedno znova sprejel poklone svojega ljudstva. Tudi, ko so se okna svetlega balkona zaprla, je množica še dolgo na trgu klicala Duceja.

Vojno poročilo št. 513:

Zmagoviti ogledniški nastopi v Afriki

513. uradno vojno poročilo pravi:

Včeraj dopoldne so angleška letala zmetala nekaj bomb pri Ciro Marina (Catanzaro) in na kmečke kraje (Cosenza). Trije ranjeni in le malo pomembne škod.

Severna Afrika: Nobenih posebnih dogodkov na kopnem bojišču. Angleško letalstvo je preletelo Benghazi in je vrlo nekaj bomb, ki so deloma padle v morje, deloma pa na trg v arabskem delu mesta. Nekaj hiš je bilo poškodovanih. Med prebivalstvom sa bile tri smrtne žrtve, dvanajst ljudi pa je bilo ranjenih.

Nemška letala so bombardirala cilje v trdnjavi Tobruk.

Vzhodna Afrika: Obsežno delovanje naših prednjih ogledniških oddelkov na bojišču Gondarja.

Vesti 29. oktobra

Bolgarski kralj Boris je včeraj imel v poslan... zbornici govor, v katerem je navajal uspehe, ki jih je Bolgarija dosegla ob strani držav Osi. Dobila je nazaj bolgarski pokrajini Makedonijo in Egejo, za kar je hvaležna Italiji in Nemčiji. Posebno dobre zveze ima z novo Hrvaško in Slovaško, pa tudi s Turčijo so se odnosi ugodno razvijali. Poskusi za motenje notranjega miru so spodleteli. Bolgarija je mobilizirala svojo vojsko zato, da bi njeno ozemlje ne postalo prizorišče vojne, bolgarsko ljudstvo pa naj v teh zgodovinskih časih izpolni svojo dolžnost.

Voditelju nemstva v tujini Bohleju je tajnik fašistovske stranke včeraj priredil kosilo. Pri nagovorih sta tajnik stranke in Bohle poveljevala voditelja Italije in Nemčije ter poudarjala neomajno voljo obeh narodov za boj do končne zmage.

Za novega hrvaškega propagandnega ministra je bil imenovan dr. Rieger, dosedanj minister Milkovič je bil prestavljen v ministrstvo za korporacije.

Svedska poslanska zbornica je včeraj imela tajno sejo, na kateri so razpravljali o zmanjšanju politiki.

Angleški in ameriški propagandisti zdaj vprijoje o ogromnih izgubah, ki so jih Nemci dozdaj imeli na vzhodnem bojišču. Najprej zamikujejo vsak nemški uspeh, potem pa pravijo, da je bil dosežen le s strašnimi izgubami, da bi tako zmanjšali njegovo veljavo, piše »Völkischer Beobachter«.

Vojna na finskem bojišču je stopila v zimsko dobo. Številni avtomobilski oddelki vozijo četam v boju in na pohodu topla oblačila. Čeprav je prehod iz jeseni v zimo zavrl finko napredovanje, se vendar nadaljuje po ledenih cestah med zameti in med slepečimi viharji, pišejo finski listi.

Ameriški senat je odobril vladi kredit šest milijard dolarjev. Skoraj ves ta znesek je določen za plačilo pomoči Angliji.

Predsednik turške republike Ineni bo 1. novembra na seji zbornice imel zelo važen politični govor.

Irška vlada je zaradi pomanjkanja bencina omejila motorni promet do skrajnosti.

Francoske oblasti so izdale odlok, da morajo državljani prodati kot staro kovino vse avtomobile, starejše od 15 let.

Ameriški demokrati poslanec Cellar je predložil zbornici zahtevo, naj Združene države pretrgajo diplomatske odnose z Nemčijo in sicer zaradi potopitve 11 ameriških parnikov, zaradi napadov na ameriške rusilce ter v obsojdo streljanja francoskih talcev, javlja nemški poročevalski urad.

Veliko politično in vojaško važnost pripisujejo v Ankar najnovejšemu potovanju turškega predsednika Inenija v južno obmejno področje, pišejo »Münchner N. Nachrichten«. V turških krogih zbujajo zanimanje ruskih in angleških čet ob meji med Turčijo ter Perzijsko Sirijo veliko skrb. Čeravno ne morejo te čete povzročiti nobene resne nevarnosti za Turčijo, se vendar zdi, da hočejo pritiskati na turško vlado.

Poveljnik italijanske vojske v Grčiji je za 28. oktober razglasil amnestijo vseh glob in pa zapornih kazni, ki ne presegajo dveh let.

Proslava 28. oktobra v Ljubljani

Visoki Komisar poveljuje v vladni palači nezadržan potek fašistične revolucije

Ljubljana, 29. oktobra. Fašisti, ki bivajo v Ljubljani in drugih središčih Ljubljanske pokrajine, so proslavili večeraj v vojaškem duhu in ob popolni udeležbi obletnico pohoda na Rim.

Spominska svečanost v stolnici

Ob 10 je bil v ljubljanski stolnici slovesen verski obred za tiste, ki so padli za fašistično revolucijo. V veliki cerkvi so bila zbrana zastopstva krajevnega fašija, fašistovske žene, zastopniki Vojske in Milice, vsi uradniki Vis. Komisariata in številni častniki. Poleg Eksk. Graziolija so bili poveljniki armadnega zbora Eksk. Robotti, divizijski poveljniki general Orlando, načelnik posadke general Montagna, generalni nemški konzul Brosch, in druge osebnosti nemške kolonije, ljubljanski podžupan, ki je zastopal obolelega župana. Pri slavnostnem verskem obredu je bil navzoč tudi ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman. Častno stražo so imeli oddelki grenadirjev in vojski obmejnih straž.

Po cerkveni slovesnosti sta se Vis. Komisar in poveljniki posadke general Montagna v spremstvu konzula De Padova, kvestorja in poveljnika karabinerjev podala v

v Grosuplje

kjer ima svoj sedež poveljstvo miličniškega bataljona in kjer so oba dostojanstvenika sprejeli zastopniki Milice in posadke, ki so bili uvrščeni v

Eksc. Grazioli je imel tudi govor na vojaške in v njem poudarjal pomen tega zgodovinskega dne. Obenem jim je sporočil tudi pozdrave Crnih strahov iz nove pokrajine. Tople in navdušene misli je posvetil vsem tistim, ki se bodajo ob strani zaveznikov proti boljševizmu in tako izvajajo temeljna načela fašizma. Govoril je potem tudi vojakom in miličnikom general Montagna. Ko sta bila oba govora končana, so navzočniki vzklkali Kralju in Duceju.

Visoki Komisar se je nato razgovarjal z miličniki in vojniki.

Ob 13.30 je sledilo

obdarovanje najboljših učencev

iz ljubljanskih šol, ki so se posebno odlikovali pri učenju italijanskega jezika. Slovesnost je bila v dvorani Zveze bojevnih fašijev, kamor so poleg tridesetih nagradencev prišli tudi vsi ravnatelji srednjih šol, šolski nadzorniki in šolski upravitelji. Tu so bili tudi zvezni podtajnik Gatti, načelnik vseučiliških organizacij Carra, zvezni podpoveljniki fašistovske mladinske organizacije Cassini, prof. De Polli, zastopnik društva »Dante Alighieri« in številni drugi odličniki in vplivni može.

Visoki Komisar in zvezni tajnik je prispel ob 15.30. Po razgovoru z raznimi šolniki je podelil nagrade in darila ter izrazil prepričanje, da se bo učenje italijanskega jezika v naslednjih letih v novi pokrajini še bolj pospešilo. Istočasno z vedno boljšimi odnosi med italijansko Slovenijo in Kraljevino Italijo. Izrazil je veselje tudi kot zastopnik vlade, da lahko izjavi podeljevanje nagrad. Končno je poudarjal, da je fašizem že takoj ob svojem rojstvu leta 1919. napovedal vojno boljševizmu, ki je v Italiji že zatrt in mu bije zadnja ura. Odloč-

CORA TORINO 1835 AMARO CORA col selz: ottimo aperitivo liscio: efficace digestivo s sodavico: najboljši aperitiv — sam, brez sodavice: zelo učinkujoč za dobro prebavo

no bo zatrt z vsemi sredstvi, kajti dobro slovensko ljudstvo ima pravico do mirnega življenja.

Potem ko je izrazil svoje zadovoljstvo nad uspehi dijakov in nad njihovimi učitelji, je zvezni tajnik zapustil Fašistovski dom.

Govor Vis. Komisarja fašistom

Ob 17 so v dvorani vladne palače ljubljanski fašisti podali svoja poročila. Velika sprejemna dvorana je polna fašistov v uniformah, ki so Visokega Komisarja ob njegovem prihodu pozdravili z glasnimi vzkliki Duceju.

Visoki Komisar in zvezni tajnik nove pokrajine je zavzel prostor na odru za odličnike. Njemu ob strani so stali general Orlando, divizijski poveljniki, nemški generalni konzul, zvezni podtajnik Gatti, podpoveljniki divizije grenadirjev, narodni svetnik Vagliano, drugi častniki, dostojanstveniki, odličniki in zastopniki narodno socialistične stranke.

Ekscelencja Grazioli se je spomnil v svojem govoru — ko so se poleg vzkliki Duceju, s katerimi so ga sprejeli — zgodovinske obletnice. Najprej je povabil navzočne, naj posvetijo svoje misli padlim, katerih duh se vije okrog zastav revolucije in kaže pot naprej. Tovariški pozdrav je naslovil na bojevnike, ki na vseh bojiščih potrjujejo junška izročila italijanskih oboroženih sil, ki jih tu v dvorani zastopa poveljnik grenadirske divizije. Potem se je obrnil na nemškega generalnega konzula in v njem pozdravil veliki Reich ter njegovega velikega voditelja, Führerja.

Navzočniki fašisti so ga pri tem prekinili in dolgo vzklkali nemškemu zastopniku. Ko se je vzklikanje poleglo, je ljubljanski zvezni tajnik poudaril, kako je današnji slavnosti hotel dati značaj poročanja, kajti fašisti, ki so tu bili navzoči kakor tudi fašisti drugod se čutijo vedno vojske. Ko je razložil visoki pomen tega zgodovinskega dne, je govoril o ustanovitvi bojevnih fašijev, o prvem zborovanju v San

Septembra vknjiženih nad 6 milijonov Izbrisani dolgovi — Realne eksekucije so neznatne Posestne izpremembe

Ljubljana, 29. okt.

Poučen in značilen za sedanje čase je pregled različnih zemljiško-knjižnih transakcij in raznih podatkov zemljiške knjige ljubljanskega okrajnega sodišča. Kljub velikim in hudim svetovnim viharjem je ohranil na pr. ljubljanski denarni trg nekako stabilnost in razpolagajo denarni zavodi s primerno in dobro denarno zalogo. Prav značilno je, da so se zelo pomnožile razne investicije kapitalaj na nepremičnine in vknjižbene raznih posojil, odnosno hipoteknih kreditov.

Zemljiška knjiga nam pokaže že pri splošnem pregledu, da je bilo letos septembra podanih 88 predlogov za vknjižbo raznih posojil in kreditov v skupnem znesku 6.258.649 lir, ko je bilo avgusta podano le 86 predlogov za vknjižbo posojil v znesku 2.829.997 lir. Na razne nepremičnine v mestu in okolici so bila vknjižena posojila v najrazličnejših višinah. Najmanjši znesek je bil 760 lir, najvišji hipotekni kredit, za katerega je bila izvedena vknjižba zastavne pravice na neko obsežno nepremičnino v mestu, pa je dosegel znesek 1.520.000 lir. Splošno pa so se vknjižena posojila gibala med zneski 10.000 do 100.000 lir in še višje, drugo največje vknjiženo posojilo je znašalo 500.000 lir. Taka je približna slika na denarnem trgu v pogledu zemljiške knjige!

Zaradi splošne konjunktura pa hite ljudje tudi poravnati različne dolgeve, vknjižene na njih posetva in hiše. V zemljiški knjigi so bili brisani dolgovi v dinarski tu še starejši v kronski valuti. V dinarski valutji je bilo pri 40 nepremičninah izbrisanih raznih dolgov in kreditov v skupnem znesku 3.756.188 din in pri 4 nepremičninah pa dolgov v skupnem znesku 41.694 starih avstr. kron. Izbrisan je bil najvišji dolg v znesku dveh milijonov din (760.000 lir), najvišji v kronah pa 40.000. Izknjiženi so bili dalje prav mali dolgovi v znesku po 1000 din ali 380 lir.

Zemljiška knjiga nam pokaže še drugo zanimivost. Razni upniki so dostikrat prisiljeni, da zahtevajo prisilno, eksekutivno vknjižbo svojih terjatev na nepremičnine svojih dolžnikov. V prvi vrsti gre tu za terjatve državnega zaklada glede neplačanih dolgov. Pri 23 posostnikih je bilo z realno eksekucijo vknjiženih do 202.405 lir raznih terjatev, posebno neplačanih in zaostalih davkov. Najnižji znesek je bil na ta način vknjižen pri dveh posostnikih, pri enem 58, pri drugem 169 lir.

Sepolcro in o značaju, ki je strogo protiboljševiški, o dobi pred pohodom na Rim, o prevzemu oblasti, o dobi Matteotija, ki je delal na to, da se fašizem okrepi. Poudaril je podobna gibanja, ki so nastala v tisti dobi in med katerimi je bil zlasti narodni socializem. Govoril je dalje o prijateljstvu obeh velikih voditeljev, ki je moralo vzbuditi prijateljstvo tudi med obema velikima narodoma in tako ustvariti zgodovinsko razdobje v njunem življenju. Zadoštvalo je le nekaj let, da je fašizem uresničil trajna dela na političnem, gospodarskem in socialnem polju. Pripomnil je, kako fašisti gledajo vedno le naprej in obračajo svoj pogled na preteklost le za trenutek. Kolikor se zdi potrebno, da se pokličejo v spomin velika dela, ki so bila izvedena. Med trdnjavami je omenjal italijansko Cesarstvo, ki ima zdaj junake, kateri svetu kažejo pravega duha sedanjega italijanskega vojaka. (Navdušene manifestacije padlim junakom in Duceju.)

Ekscelencja Grazioli je potem govoril tudi o španski vojni, kjer so se legionarji borili z rami ob rami z nemškimi tovariši, dalje o bojih v Albaniji in končno o sedanji vojni, ki je ljudska vojna, vojna proti boljševiški Rusiji in proti požrešnim plutokratom. Italijanski narod sledi z velikim srcem nemškim divizijam, ki se približujejo Moskvi. Da stro končnoveljavo boljševizem in je ponosno, da ve, da s temi divizijami v boju in slavi tekmujejo naše divizije.

Iz ruske oborožitve se dajo ugani ruske sanje: napasti in poplaviti Evropo, da se uniči njena tisočletna omika. Zato je ta vojna vedno revolucija, ki nadaljuje pohod, dokler ne doseže vseh ciljev.

»Fašistovska Italija bo zmagala« — je končal — »ker je vsak fašist ponosen, da lahko veruje, uboga in se bori. Zmagala bo, ker vsi služijo Mussoliniju, ki je povedel Italijo Vittoria Venetta proti še bolj bleščočim ciljem. To je naša vojna, ki jo vojskujemo ob boku velike zavezanice in ki bo po doseženih zmagi pomagala ojačiti med Italijo in Nemčijo tisto soglasje, iz katerega bo vzbrstela omika nove Evrope.«

Zatem je izrekel pozdrav Kralju in Duceju. Ko se je vzklikanje fašistov poleglo, se je spomnil Hitlerja, čigar ime je bilo podčrtano s tople manifestacijo simpatij. Nazadnje je resno prireditev zapečatil junški napjev »Giovinezza«.

Po hudi slani nov sneg

Ljubljana, 29. oktobra.

Stari vremenarji zatrjujejo, da začne navadno po slani snežiti. Ta mesec je padla huda slana 14. oktobra, kmalu nato čez nekaj dni je zavel snežni val. Sneg je 22. in 23. oktobra pobelil hrib in plan. Ponekod ga je padlo nad 50 cm, celo do 70 cm. Večraj 28. t. m. je pritisnila huda slana. Vsa barjanska ravan je bila s slano pobeljena, kajti poprejšnja snežna odeja je bila izginila. Po slani je nastala gosta megla in je bilo Barje spremenjeno v obširno jezero. Po megli je zasijalo sonce in večrajšnji dan je bil prav lep in sončen. Toplota pa se že več ne more povzpeti do 10 stopinj nad ničlo. Najvišja toplota je bila večraj +6°C.

V 24 urah pa je nastala pravcata vremenska revolucija. Večrajšnja jutranja toplota je dosegla -3°C, davi pa je bila le -0,7°C, bilo je mnogo topleje, kakor prejšnji dan. Barometer pa je napravil naravnost rekorden padec. Od večraj do davi je padel kar za 11 mm ter je bilo njegovo stanje davi 752.1 mm. Čez noč je začelo znova snežiti in je snega po meritvah meteorološkega zavoda do davi padlo v mestu za 0,8 cm. Po raznih drugih krajih zopet močno sneži.

Iz mnogih krajev prihajajo poročila, kako visoko je kod sneg zapadel in kakšno veliko škodo je napravil na sadnem drevju. Tudi po notranjskih, posebno snežniških in javorniških gozdovih je zapadlo mnogo snega, ki je visok do 80 cm. Najhuši snežni meteži so okoli Snežnika od Leskove doline naprej. Tam so tudi kraji, ki izkazujejo najvišje padavine za mesec oktobra. Na znamenitih Gomanjih, kraju južno od Snežnika pri Istri, je n. pr. oktobra 1917 padlo v 23 dneh kar za 1115 mm dežja, skoraj toliko, kolikor ga povprečno pade v Ljubljani na leto.

Novice iz Države

Radijske oddaje za ljudske šole. Danes dopoldne ob 10.45 so se začele radijske oddaje za ljudsko-šolsko mladino, ki jih bo prirejala italijanska radijska družba E. I. A. R. v dvajsetem letu fašistične dobe po načrtu, ki ga je odobril prosvetni minister. Na sporedu so razne domoljubne pesmi, ki so jih in jih še bodo peli otroci iz raznih rimskih ljudskih šol. Za fašistično šolo so takšni radijski sporedi še zlasti značilni.

Tihotapstvo cigaret v Rimu. Policija je zadnje dni prišla v Rimu na sled premeteni družbi tihotapev, med katerimi je seveda mnogo judov, ki so v mesto skrivaj spravili in tam razpečavali velike zaloge boljših cigaret, kakor »Luna Park«, »Memphis« in »Faro«. Središče tega tihotapstva je bilo v Anconii. Tu so, kakor je ugotovila policija, tihotapci dobivali cigarete od »narjav«, jih potem raznašali po večjih mestih ter jih prodajali zlasti po hotelih in restavracijah boljšim gospodom po izredno visokih cenah. Poročilo iz Rima pravi, da so po raznih rimskih lokalih zaplenili 24.940 cigaret. Policija ve zdaj tudi za imena tistih, ki so cigarete kupovali. To so povečini ljudje, ki so pogosto obiskovali hotele in restavracije in bo tudi nje doletela primerna kazen. Pravijo, da so ti gospodje plačevali škatico cigaret po 20, pa tudi po 40 lir.

Nov civilni zakonik. Z večrajšnjim dnem, ko je vsa Italija praznovala 19. letnico pohoda na Rim, je začela veljati »knjiga o lastništvu«, ki spada v nov civilni zakonik. Knjiga vsebuje nove določbe glede izvrševanja in prenosa lastninske pravice.

Cene kostanja in oreh. Kmetijsko ministrstvo je po posvetovanju z osrednjim odborom za nadzorstvo nad cenami določilo najvišje še dovoljene cene, po katerih smejo kmetje prodajati kostanj in orehe franco bližnje skladišče. Za 100 kg »maronija« bodo dobili od 230 do 300 lir, kakršen pač bo, za 100 kg navadnega kostanja pa od 130 do 220 lir. Cena najboljšim orehom je določena na 650 do 800 lir, navadni orehi pa smejo biti največ po 500 do 650 lir za 100 kg.

Po čem bo riž letine 1941-42. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdove je določilo za posamezne vrste riža, pridelanega v letu 1941/42 nove cene. V prvih treh mesecih so cene pri pridelovalcu naslednje: navadni riž znamke »Originaris« po 182,80 lir za 100 kg, polfini riž vrste »Maratelli« in »P. 6« po 214 lir, najboljši riž vrste »Vialone« pa po 279,30 za 100 kg. V naslednjih trimesecjih se bodo gornje cene v celem zvišale za 2 lire pri stotu, kakor je na trgu navadno. Cene riža pri prodaji na drobno pa so stalne za vse leto in so za 0,10 lir pri kg višje od sedanjih.

Poročilo zveznega podpoveljnika GIL-a. V ponedeljek 27. oktobra je ob 16.30 na zapoved zveznega poveljnika GIL-a podpoveljnik prof. Cassani poročal upraviteljem ljudskih šol v prestolnici ter jim dal natančna navodila za ustanovitev in ureditev zimske pomoči GIL-a. Ob 18 je prof. Cassani imel o isti stvari poročilo voditeljem meščanskih šol v Ljubljani.

J. N. VOLKHAMER OSOJANI ZGODOVINSKI ROMAN

»Kraljica mojega srca« je tedaj vzkliknil in ji poljubljaj roko. »Gospod, kaj delate?« »Kar sem dolžan kraljici!« »Saj imate na dvoru kralj!« »Ta je bolna, umrla bo, mora umreti, ker boš ti poljska kraljica.« »To se pač ne bo nikdar zgodilo!« »Pa se bo zgodilo, mora se zgoditi, prisegam ti!« je zagotavljal kralj, ki se je spomnil Laskonogovega častihlepa in prezira, s katerim je večkrat govoril o grofu Malensteinu in Ljudmili. Zaradi tega je menil, da bi mu Laskonog prav prišel, in je še rekel: »Poslušaj vedno nasvete svojega brata!« »Brat me ne ljubi,« je dahnila žalostno. »Ljubi te bolj, kakor si misliš, samo slepo ga poslušaj in privede te na prestol.« Basilio, ki je prisluškoval, ni kaj vesel ujel teh besed, ker je želel ostati prva oseba v igri. »Kdo ti je dal dragulj, ki ga imaš pod vratom?« je nato vprašal kralj. »Moj ženin,« je tiho odgovorila. »Kaj, ženin? Moja nevesta si, daj dragulj meni!«

Ni mu ga dala s srcem, ki bi utripalo od veselja in sreče, a dopustila je, da ji ga je vzela.

»Dovolj za danes, zdravstvuj, kraljica Ljudmila!« ji je nato še rekel kralj in odšel. Zunaj je slučajno srečal Laskonoga, ki je začuden obstal. Prijel ga je za pod pazduho in ga vedel nekoliko s seboj.

»Če nisi neumen, boš v Poljski prvi mož za menoj. Učitelj glasbe ti bo več povedal,« mu je rekel in se poslovil...

Ko se je po kosilu Laskonog odstranil, je grofica Malenstein vprašala hčerko, kako da nima danes prvikat Adalberovega obeska okoli vratu. Ljudmila je nekoliko zardela, potem pa odkritosrčno povedala od besede do besede, kaj sta govorila s kraljem. Mislija je, da bo starše vzveselila, a jih je prestrašila in oče je vprašal:

»Ali bi mogla, ako bi se uresničilo, kar ni prav nič verjetno, ali bi mogla tako lahko pozabiti Adalbera?«

»O, da!« je rekla.

»Ubogo zaslepljeno dete, na kakšna pota si zašla,« je zadržnila mati, »in pred našimi očmi!«

Poslali so po sobarico, a je ni bilo več v hiši.

Malenstein je odšel k škofu, da bi se z njim posvetoval in potem sklenil, kaj na ukrene. Videl je nevarnost, ki grozi hčeri, a odkritosrčnemu in zvestemu Adalberu pa tudi ni hotel dati za ženo hčere, nad katere ljubeznijo so se vsi varali...

Laskonog je odšel po obedu v svojo sobo, kamor je bil dal poklicati Basilio, s katerim sta se tudi posvetovala o Ljudmili, a ne, da bi jo rešila, temveč, da bi jo upropastila. Zedinila sta se, da morata spraviti s pota Adalbera, preden bi prišel v Krakov. Mislija sta namreč odnavda, da ga Ljudmila ljubi in da je zato največja zapreka za njune načrte. Medtem ko sta še kovala svoje naklepe, je vstopil neki poljski plemič. »Grofa ni doma, gospa pa ne sprejme nobenega tujca, torej moram tukaj sporočiti, kar mi je naročeno,« je opravičil svoj

prihod. Nato je nadaljeval: »Od Biale sem potoval z nekim nemškim vitezom, ki je krepek, mlad mož in se piše Dietrichstein. Od daleč prihaja, konjem in opremi se pozna dolga pot, zato pol dneva počiva, da bi prišel dostojno v naše glavno mesto. Jaz se nisem hotel muditi, pa me je naprosil, naj bi izročil tu v tej hiši njegove pozdrave in naznanil njegov prihod, kar sem zdaj izpolnil. Ker sem jaz pravkar prišel, bo vitez nedvomno jutri zjutraj tukaj. Zdravstvuj!«

Laskonog se mu je odkritosrčno zahvalil, ga spremil do vrat in ga še vprašal:

»Koliko mož spremstva ima vitez?«

»Samo enega moža,« je povedal plemič, se vnovič priklonil in odšel po stopnicah.

Še tisto noč so se odpravili Laskonog, Basilio in močan hlapec dobro oboroženi v gozd pri Tiniecu.

Škof in Malenstein sta sklenila, da mora Ljudmila še isti večer odpotovati na Korosko v samostan pri Sv. Juriju, da se reši kraljeve strasti, ki ne pozna nikake ovire. Opatica v šentjurškem samostanu je bila Malensteinova sorodnica in je zato vedel, da bodo lepo sprejeli in skrbno pazili nanjo, dokler se še sam ne vrne na Korosko. Neko škofovo nečakinjo, vdovo podpoveljnika nemške telesne straže, so izbrali, da bi Ljudmilo spremljala v varstvu dveh jezdecov, ki sta že davno želela domov in ju je ob tej priliki Malenstein odpustil, in še dveh, ki ju je dodal škof. Do večera je bilo vse pripravljeno in ko se je mračilo, so šli posamič preko mostu čez Vislo in se zbrali onstran pri nekem samotnem prenočišču. Ljudmilo, ki se je v objokanih očmi poslovila od matere, je spremljal oče do zbirališča v samotni, kjer jo je pokrival, nakar je krenila s spremstvom dalje.

Preden je Laskonog prišel do gozda, so bili že na drugem koncu. Okoliščina, da niso izgubljali časa, je odločila usodo dekleta. Gotovo so bili še pred jutrom mimo gostilne, v kateri je Adalbero prenočeval in sanjal o Ljudmili...

Razstava Maksima Sedeja in Zdenka Kalina

Hvalevredna je zamisel, katere so se v zadnjih dveh, treh letih razločneje oprijeli naši likovni umetniki: razen tega, da nam redno prirejajo skupine svoje kolektivne razstave, se nam predstavljajo s svojimi deli na samostojnih prireditvah posamezni umetniki, slikarji, kiparji, ali pa se vzameta skupaj slikar in kipar. Na ta način se nam postopoma na reprezentativnih, največkrat retrospektivnih razstavah svojih del predstavljajo jasnejše in preglednejše, obsežnejši in podrobnejši pregled nam dajejo v delavnico svoje tvornosti, v kakovost in način svojega dela. Na skupnih razstavah ta namen nikoli ne more biti v polni meri dosežen, razstave posameznikov pa ga dočela izpolnjuje.

Za tako razstavo sta se odločila tudi znana slovenska umetnika Zdenko Kalin in Maksim Sedej. Prireditve sta organizirala prav okusno in tudi zelo pregledno. Vse pohvale je bila vredna zamisel aranžmana v izvedbi, ki dosega, da si mora gledalec z enako pozornostjo ogledati delo slikarja kakor kiparja. Doslej so dominirale po razstavah slike, barve, plastika je služila le kot dekoracija, gledalec se ji je posvetil le površno, drugače ne skoraj kakor da mu je prekinjala ogled slik. V pričujočem aranžmanu, ko je plastika razstavljena bolj »en bloc« in jo v dveh stranskih dvoranah slike le srečno ukvirajo, glavna dvorana pa je namenjena prvenstveno slikam, pride tudi delo skulptorja popolnoma do izraza in postane nanj gledalec prav toliko pozoren kakor na delo slikarja ter se ob njem zamudi prav toliko časa.

Razstava Maksima Sedeja in Zdenka Kalina je visoko kvalitetna. Za oba je tudi do neke mere retrospektivna, saj pri Sedeju srečamo rezultate dela od leta 1932. naprej, pri Kalinu pa od leta 1934. do zadnjega časa.

Ze Sedej prvih časov se je odlikoval po jasnosti kompozicije. Ostro in čvrsto so mu postavljene predmeti v prostor, neka plemenita preprostost koncepcije in podajanja pa je še podprtana z izbiro barv, ki ustvarjajo v umetnikovo koncepcijo upodabljanega — harmonično, srcu in očesu ugodno slika. Imenitna je v tem pogledu slikarjeva rojstna vas »Dobračeva«, eno starejših del. V delih tja nekako do leta 1939. je Sedej v barvah zelo umerjen, tudi zveza življenj v njegovem načinu uporabe pogosto vzbujajo dojem nevtralnih barv. Od tega časa naprej pa hkratu s še bolj zrelo in dovršeno kompozicijo postane tudi v barvah živnejši, pestrejši, kolorističnejši. Iz zadnjih dveh let so mu najboljše slike »V kavarni«, »Dvorišče«, »Skupina v prirodi II.«, »Pietà«, »Na vrtu«, »Na sprehodu«, »Skupina na polju«, »Interieur«, »Kopalnica«, iz leta 1939. pa »Slovenska krajina«, ki nam kaže že novega Sedeja. Na razstavi ima Sedej tudi grafiko iz »Predmestja« in »Boga v Trbovljah« ter posrečeno »Slike za bahanal«.

Sedej je danes priznan slikar, žigar dela pozna domovina prav tako kakor jih ceni tujina. Tudi zunaj naših meja so njegove slike počele mnogo priznanja in laskavih ocen, med njimi prav lepo priznanje enega od zares vodilnih italijanskih umetnostnih kritikov, Uga Ojetija.

Njegov tovariš na razstavi, mladi kipar Zdenko Kalin, razstavlja 21 plastik, od izvedbe v žgani ilovki, preko mavca, in marmorja do bronu. Večina del je mavce.

Ta razstava nam predloži Zdenka Kalina zlasti kot dejansko enega naših daleč najboljših mojstrov v portretni plastiki. Od ljubke otroške glavičice »Naša Spelca«, »Dečka Radovanca«, »Janovega Jernejčka«, »Mavca iz leta 1937«, in »Moje žene« iz leta 1941., pa »Mojeja očet« (1936), »Slikarja Didka« pa tja do znanih oseb iz slovenskega javnega življenja srečamo na razstavi vrsto imenitnih portretov, ki portretiranec niso samo na moč podobni, ampak podajajo na rafiniran način tudi njegove psihološke značilnosti. Tako srečamo tam »Arh. I. Spinčiča«, »Dr. A. Logarja«, »Otona Zupančiča«, »Dr. Alojzija Gradnika«, odlično izvedeno glavo »Novinarja J. Gregorinca«, nspeli portret »Gospo Sedejeve«, prav dobri »Avtoportret«, »Miroc«, »Gospo Sodnikovo« in druge odlično izvedene glave. Kalin ima na tej razstavi tudi svojo žudovito »Mater z otrokom«, ki je zdaj v Narodni galeriji, najlepšo pesem v marmorju, ne sladko ali literarno, ampak neskončno nežno, pravo hvalnico materinski ljubezni in otroški zaupljivosti. Odličen je ženski torzo, skulptura, ki je

delana še vse bolj rafinirano, živo in mojstrsko kakor njegov znani »Moški torzo« ob vходу v Jakopičev paviljon.

Dva mlada umetnika nam na tej razstavi dajejo obsežen in prepričljiv pogled v delavnico svojega snovanja in ustvarjanja. Resno je to delo, veliko in marljivo. Narekujejo jima za voljo, sposobnost in poziv, ustvarjati lepoto človeštvu in blagemu Duhu v službi. Kljub časom, ko je skoraj slednjemu od nas trda za goli obstanek ne nehata vztrajati v tej službi in se ji do kraja posvečata.

To razstavo vsem, ki jim je kaj za slovensko kulturno ustvarjanje najlepše priporočamo!

Podaljšanje veljavnih železniških legitimacij za upokojene

Državni upokojene in upokojenke, ki so zase in za svoje družinske člane dobili železniške legitimacije od finančne direkcije in ki od nje še vedno prejemale pokojnino, naj ji predložijo svoje legitimacije zaradi podaljšanja veljavnosti za prihodnje leto že v novembru ali decembru 1941, zlasti če jih nameravajo uporabljati takoj v začetku leta 1942. Železniškim legitimacijam je treba priložiti:

1. odrezek (kupon) čekovne nakaznice, po kateri je bila izplačana pokojnina za pretekli mesec;
2. železniško znamko za 0,76 lire (2 din), ki je v legitimaciji nihče ne sme nalepiti sam.

Če železniški legitimaciji poteče letos petletna doba in v njej ni več prostora za vpis veljavnosti za leto 1942, direkcija železnic ne bo izdala nove legitimacije, ampak vložek k sedanjim legitimacijam. Vložek bo sestavljal in neločljivi del legitimacije. Na njem se bo moral imetnik podpisati. Pri nakupu vozovnic po znižani ceni ga bo moral pokazati potniški blagajni vedno z legitimacijo vred zaradi žigosanja v ustrezni rubriki. Kdor hoče naročiti vložek, mora legitimacijo takoj poslati, priložiti za vložek 1 liro v gotovini, železniško znamko za 0,76 lire in odrezek čekovne nakaznice. Finančna direkcija bo morala namreč vložke naročiti pri direkciji železnic že do 15. nov. 1941.

Upokojene in upokojenke iz Ljubljane, naj izročijo in prevzamejo svoje legitimacije v poslopiju finančne direkcije, v pritličju, soba št. 3, in sicer vsak delavnik od 10—12. Ostalim upokojenem in upokojenkam bo direkcija vračala legitimacije po pošti.

Tramvajski promet k Sv. Križu

Zaradi praznikov mrtvih prebivalstvo že pred Vsemi svetimi v množicah obiskuje grobove na pokopališču Sv. Križa ter je tako že minulo nedeljo vozila tudi proga »1« naravnost k Sv. Križu.

V četrtek 30. t. m. popoldne bodo vozili vozovi proge »1« k Sv. Križu prav tako kot so vozili minulo nedeljo, vendar pa ob vsakem vremenu namesto do splošne bolnišnice kar po Hrvaškem trgu na Jegličovo cesto ter dalje po Smartinski cesti k Sv. Križu in po isti poti nazaj v Zg. Šiško ali v Podgoro.

V petek, 31. t. m. bo vozila proga »1« ves dan k Sv. Križu enako kot v četrtek, popoldne pa še proga »4« z Viča mimo glavnega kolodvora k Sv. Križu in po isti poti nazaj na Vič. V petek popoldne bodo torej vozile k Sv. Križu proge »1«, »2« in »4«, torej vsi vozovi šišenske, viške in močanske proge.

V soboto na dan Vseh svetih 1. novembra in v nedeljo 2. novembra bodo vozile k Sv. Križu ves dan vse proge takole:

Proga »1« iz Podgore po Ajdovščini in mimo glavnega kolodvora k Sv. Križu ter po tej poti nazaj v Šiško ali Podgoro.

Proga »2« bo krožila v smeri Sv. Križ, glavni kolodvor, glavna pošta, Poljanska cesta, Sv. Križ.

Proga »3« z Rakovnika po Poljanski cesti k Sv. Križu in po isti poti nazaj na Rakovnik.

Proga »4« z Viča mimo glavnega kolodvora k Sv. Križu in po isti poti nazaj na Vič.

Proga »5« bo krožila v smeri Sv. Križ, Poljanska cesta, glavna pošta, glavni kolodvor k Sv. Križu.

Na odseku Hrvaški trg—Moste bo oba dneva nihajni promet s prestopanjem na Hrvaškem trgu. Oba ta dva dneva, torej na praznik Vseh

Richiedete sempre lampade con questo imballo. Esse Vi assicurano: Qualità - Economia - Grande quantità di luce.

Zahtevajte vedno žarnice s tem zavojem. One Vam jamčijo: Kakovost - Varčevanje - Veliko količino luči.

OSRAM-D
da luce a buon mercato
Vam nudi luč poceni!

svetnikov 1. novembra in v nedeljo 2. novembra se vozovi ne bodo ustavljali na postajališčih Vilharjeva cesta, Savska cesta, Zale in Linhartova cesta.

V ponedeljek 3. novembra na dan Vernih duš bo ves dan vozila k Sv. Križu tudi proga »1« enako kot v petek 31. t. m., torej iz Šiške mimo glavne pošte po Poljanah, Hrvaškem trgu, Jegličovi in Smartinski cesti k Sv. Križu ter po isti poti nazaj proti Šiški.

Potnike prav vljudno prosimo, naj vstopajo le pri zadnjih vratih, izstopajo pa samo pri prednjih vratih. Še posebno pa prosimo potnike, naj ne stojijo na zadnjem stojšču, dokler je v vozu še kaj prostora. Potniki naj se torej vedno pomikajo od zadnjih vrat skozi voz proti prednjim vratom in proti izhodu, da ne bo gneče in zamud zaradi nepravilnega vstopanja in izstopanja ter zaradi nepotrebne gneče na zadnjem stojšču. Vožnja na stopnicah je policijsko najstrožje prepovedana.

Vse, ki se poslužujejo električne cestne železnice, pa spet prosimo, naj pripravijo kovani drobiž za vozovnice.

Dela na kolezijskem kopališču počivajo

Ljubljana, 29. oktobra.

Kakor smo že pred časom poročali, je bila gradbena delavnost na novem kolezijskem kopališču mestne občine zadnje čase zelo velika. Pri izgrajevanju bazenov, velikega in malega, je bilo zaposlenih veliko delavcev. Z deli so pohiteli, da jih ne bi prehitela mraz in sneg. In res jim je uspelo, da so zabetonirali obo bazena. Pa tudi snega se ni padel in za te čase občutni mraz je pritisnil. Zdjaj so z deli prenehali, samo nekaj delavcev je še zaposlenih pri bazenih, treba je še marsikaj pripraviti za »prezimovanje«. Tudi temeljni stebri za ograjo so že postavljeni in za spomlad ne bo ostalo še kaj veliko dela. V sončni spomlad bodo zadnja dela pri bazenih dokončali, priredili okolico kopališča po načrtih, ki so predpisani in tako bo novo, moderno mestno kopališče izročeno svojem uporabniku namenu.

Mizarske, kleparske in plesarske pomočnike iz Ljubljane in okolice vabimo na sestanek, ki se bo vršil v petek, 31. oktobra ob pol sedmih zvečer v dvorani Pokrajinske delavske Zveze na Miklošičevi cesti 22. Na sestanku bomo razpravljali o predlogih za ureditev delovnih pogojev v gornjih strokah, dalje o zvišanju tarifne lestvice za mizarsko delavstvo. Kakor je bila sklenjena kolektivna pogodba za stavbno delavstvo, bomo skušali enako izboljšati položaj delavstva mizarske, kleparske in plesarske stroke ter vabimo vse prizadete, da se sestanka točno udeležijo in sodelujejo pri akciji za izboljšanje delovnih pogojev.

Koledar

Danes, sreda, 29. oktobra: Narcis, šk. Cetrtak, 30. oktobra: Alfonz Rodr.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovska cesta 62, in mr. Gartus, Moste — Zaloška 47.

Dve naši najboljši operni in koncertni pevki, Valerija Heybalova in Franja Golobova, bosta peli na Vernih duš dan ob 20 v veliki filharmonični dvorani Pergolesjev klasični oratorij »Stabat Mater«. To bo prva izvedba zanimivega dela v našem mestu in v tako odlični zasedbi, da si boljše ne moremo želeli. Spremljevanje sopranskih, altovskih arij in duetov za sopran in alt bo v rokah komornega orkestra pod vodstvom dirigenta D. M. Sijanca. Besedilo je originalno in datira že iz 14. stoletja. Napisal ga je Jacopo de Benedetti, imenovan Jacopone da Todi. Na koncert opozarjamo. Vstopnice v prodaji v knjigarni Glasbene Matice.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 18.15
Sreda, 29. oktobra: »Dva bregova«. Red B.
Opera — Začetek ob 17.30
Sreda, 29. oktobra: »La Bohème«. Red Sreda. — Začetek ob 18.15.

Nagrado 1000 lir dam tistemu, ki mi vrne aktovko s poslovnimi dokumenti, ki za najditelja nimajo nikake vrednosti. Pozabila se je na glavnem kolodvoru pri blagajni dne 27. oktobra ob 13. uri. Naslov se dobi v upravi »Slov. doma«.

SCIATICA

Il Dottore DE FERRARI darà informazioni sulla cura del Dottore MUNARI DI TREVISO per l'artrismo e reumatismo a chi ne avesse interesse, ricevendo dalle 9 alle 12 e dalle 15 alle 17 presso l'Hotel Union a Lubiana dal 16 Ottobre 1941/XIX

Dr. DE FERRARI bo dal informacije o zdravljenju artritisa in reumatizma po metodi dr. MUNARIJA iz TREVISIA vsem, ki se za zanimajo ter bo sprejel od 9. do 12. in od 15. do 17. v Hotelu Union v Ljubljani od 16. oktobra 1941 dalje

Soc. Ital. **BÜHLER** Milano
Fratelli Via Goldeni 17

Implanti completi e forniture di macchine ed accessori per molini Siles - Pastifici Transportatori - Macchine per birrifici - Fabbriche di laterizi - Macchine per pressofustoni ecc.

Kompletne naprave in dobave strojev ter sestavnih delov za mlino, silose, tovarne testenin, transportatorje, stroje za pivovarne, opкарne stiskalne livarne itd.

INTERPELLATECI, senza impegno, per consigli ed offerte

Valjarna za drobno mletje

KLIČITE NAS brezobvezno za nasvete in ponudbe

Naročite naš najcenejši popoldnevnik

»Slovenski dom«!

Igor Zagrejenec

Zavetje v pečevju

Prav zares bi se bila spopadla. Seveda bi bil tepen Pjer, ker je bil že tako v perju, da mu ne bi bila pri tepežu mogla prav nič pomagati njegova živinska moč.

Pjer je s krvavimi očmi buljil zdaj v mizo, zdaj v Dantona. Čakal je, da drugi začne tepež. To ti jih bom nasmolil, siratka, si je mislil, samo začni!

Ali to je bilo le bolj v glavi, tam je bil zdaj zares močan, da se ne bi ustrašil cele stotnje. Tudi dušo bi spustil, če mu je že tako namenjeno. Res pa je, da bi ga bil tačas lahko prevrnil tudi že srednje močan človek, če bi ga le dobro pahnil, kaj šele Danton, ki se je znal ruvati.

Pa je stopil vojak v hišo. Strumno je pozdravil in počakal. Danton je spustil Pjera in pogledal k vratom, dobro je pogledal, ali je res ali ne, da tam stoji vojak in čakal, če se bo kaj reklo in ukazalo.

Saj je to znan obraz! Kateri je že? Kateri je? Pa res, kateri!

»Ti si?« je začel Danton.

»Pougard, Pouglard, moj sežanj!« je ostro revsnil vojak. Prav nič ni skrival, da ve, kakšna kapa se je bila že

prijela tistih, ki ga tirajo, da napravi v imenu cesarja to in ono reč.

»Aha, zares, ti si Pouglard!« je rekel Danton in se poskušal zraven držati kolikor toliko pri veljavi. Če si kaj večji, presneto ti je nerodno, da te na majhnih napakah zaloti tisti, ki bi se že bil moral batil! Nobena strogost ne pomaga. Da te ti hudiči zmotijo prav takrat, ko bi najrajši videl, da bi kje spalil! Zdjaj pa imaš, zadosti se ti otepa prevelika vna-ma, kdo se drži tistega, kar je bilo ukazano in kdo pase lenobo, ko bi moral ravnati po zapovedi O ti glava bedasta vojaška, le kateri hudič te je bil prav zdaj prinesel! Do jutri bi bil počakal, pa bi bilo vse dobro! Tako bi se človek razumel in ukrenil tisto, kar bi se iz tvojega pripovedovanja utegnulo pokazati za potrebno. Kaj pa zdaj? Kaj naj zdaj rečem? Pridi čez nekaj časa? Izgubi se, kdo te je klical? Povej, kar imaš?

Zdjaj se je pa zganil Pjer.

Zakrožil je s pijano glavo in dolgo strmel v vojaška, dolgo, tako dolgo, da je treznega obšlo nerodno. Z glavo je migal Pjer gor in dol, od te in od one strani, kaj hoče vojak, ko je pa on, gospod seržant Pjer, višji? Kaj naj zares reva napravi? Kdo pa ve, če mu ne bo

za slabo štel, da se mu je nasmejal, ali za roganje, če se je bil držal resno? Nič. Pouglard je kar ostrmel, napravil se je lesenega in pridnega, kakor ukazujejo pravila.

Tako je kar čakal. Pa naj višji začne! »Pougard! Pougard!« je zdaj zakrokal Pjer. »Sem pojdi, ti butica pouglardska! Kar bliže k meni! Nič se ne menj za Dantona, to ti je stara svinja! Kroker, kaj pa česi! Ampak ti, Pougardček, ti jo pa kreni semle, k mizi, saj si ježen, ali ne? Kaj ne bi bil ježen, ti puščava puščavast! Enega obrni, kar tegale daj, ta je Dantonov, on itak nič ne pije! Nič ne piješ, ti čeljust, ki sama sebi počej hvalo! Zdjaj se pa le rukni-va! Ali misliš, da sem te premalo krenil? Ti šema šemasta! Pa ga spij do dna, če si upaš! Do dna ga spij! Spij ga do dna!«

Tako je nazadnje vpil Pjer.

»Kar do dna ga spij!« je riknil s tako silo, da se je izbe dol zaslislalo, kako so začeli otroci vekati.

»Kaj imaš, Pougard?« je vprašal Danton čez mero mrzlo, da bi skušil, koliko ga nosi.

»Mož seržant, zunaj čaka Tint! Pravi, da je nekaj prinesel, samo za vas!« je strumno odgovoril vojak in zraven udaril s petama skupaj.

»Tepec! je zatullil Pjer.

»Ti prekleti tepec! je kmalu nato pristavil.

»Ali sem jaz nič? Kdo pa je Tina spravil na našo stran? Danton ali jaz? Kdo je Podborškega Tinčka nagovoril, da naj hodi za nas poizvedovat? Tale krava prav gotovo ne! Jaz, jaz, zapomni si, Pouglard, jaz sem ga pripravil in zmedil! Ali si boš zapomnil?«

Pjer je že vpil tako samovoljno in veljavno, da ga je vojak moral poslušati.

»Bom!« je dejal in pozdravil.

»Pougard!«

Od sile jezno se je zdaj zadril Danton.

Ce ga vpričo vojakov tako nadira — piši me v uho, če se mi kaj pozna pi-jača! Prav nič! Zakaj bi se delal bolj treznega kakor sem? Jeza gre čez, nič ne sprašuje, kako bi se dalo kaj skriti.

»Pougard! Koga si rekel, da imaš zunaj? Tina? Kar noter z njim!« je ukazal, zraven pa izpod čela jezno pogledal Pjera.

»Kar noter z njim, kar noter z njim!« je ponovil Pjer. Glava mu je omahnila na prona, pri pričeh se je sesedel in se naslonil na mizo.

Zmanjkalo ga je. Pougard je stopil ven, nekaj zavpil, nato pa je že potisnil čez prag Podborškega Tinčka.

Tinček kakor prej Pouglard, še ni vedel, za kaj gre in kako so te reči napravljene.

Majhno manj, da se ni ugriznil v vpraša, kaj mu prinašal!

kolena, tako globoko se je priklonil. Skoraj da se mu je zraven prevgala puška.

»Nič nikar se toliko ne pripogiblji, da ti ne bo spredaj udarilo ven tisto, kar zadaj nosiš!« ga je pozdravil Danton.

»Kaj imaš?« ga je nato rezko vprašal.

Zdjaj šele je Tinček zagledal poplivanje.

Dva možaka sta spala za mizo, oba taka, da bi se jih bil človek treznih podnevni zbal kakor živega ognja, če bi jih le oddalec zagledal.

Videlo se je, da pijača klati tudi Dantona.

Rezko se oglašala samo zato, da sam sebes prepričuje o veljavi. To ti je pa res jeklen glas! Zares jeklen glas! Ampak iz kakšnega gospodarja prihaja!

Tudi Danton ima prelitlo merico. Perje se ga prijemlje.

A taki ste? Taki ste tedaj? Pravi! Kar lepo!

»Pougard, vprašaj ga, kaj je prinesel!«

Nikoli Danton še ni bil kaj takega ukazal.

Kako sta se bila že tiščala skupaj, kadar je kazalo, da bo prestrežena kakšna novica, ki bi Dantona utegnula tam zunaj postaviti v svetlo luč!

Zdjaj pa reče Pouglardu, naj ga on vpraša, kaj mu prinašal!

Andrejčkov
Jože:

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo prifredil Mirko Javornik

133.

Zdanko se je, zvezde so začele ugašati. Zdaj so popotniki prišli na gol, travnat grič. Pred njimi se je razprostiralo široko morje. Hiš ni bilo videti nikjer nobenih. Aleš se je oziral na vse strani, potem pa je dejal, da bo najbolje, če krenejo kar ob bregu do prve ceste.

134.

Strme je Aleš gledal na morja širjavo. Ko je šel v vojsko skozi Trst in Benetke, ga je tudi že videl, pa tod je bilo vse drugo. Tam je bilo polno ladij, majhnih in velikih, tu pa vse mrtvo. Nobenega čolnčiča nikjer, na bregu trava, na zahodu pa skale, tu in tam z grmovjem obrasle.

135.

Kmalu so prišli v dolinico, kjer je raslo nekaj kostonjev. Sedli so v mehko travo. Sonce je na vzhodu vstalo iz morja ter pisano obsevalo njegove valčke. Valovi so se podili sem in tja ter prijetno šumljali. Tu pa tam se je iz gnezda vzdignila morska ptica, sicer pa je bilo vse tiho.

Čudovita bergamska cedra

»Naravni dežnik«, pod katerim bi lahko istočasno stalo 325 ljudi

V eni izmed zadnjih številčk »Bergamske revije« je izšel zanimiv članek, v katerem neki Palmiro Gelmini piše o čudovito lepi cedri, ki spada brez dvoma med najstarejše, kar jih danes raste na evropskih tleh. Takole nekako piše:

Gre za ogromno drevo, ki raste v Tresolziu, malem kraju, ki se je vzgneznil med pšenična polja in vinograde na Bergamskem otoku poleg stare palače grofa Terzi di Sant'Agata.

Iz podatkov, ki so jih zbrali z vso skrbnostjo in temeljito pretehtali, bi sledilo, da je bila ta cedra vsajena na tem kraju okrog leta 1750. Ker je znano, da so začeli cedre prevvažati v Evropo šele ob koncu XVII. stoletja, je treba cedro iz Tresolzia smatrati za eno najstarejših v Evropi. Pri tleh meri obseg njenega debla 5,30 m, v prsni višini pa približno meter manj. Po približnih cenitvah naj bi to zgodovinsko drevo tehtalo brez korenin 24.000 kg, torej 24 ton. Njegove korenine

segajo, kakor so ugotovili zadnjič, ko so tam v bližini kopalni jarko za napeljavo vodovoda, 40 m daleč od debla. Spodnje veje te orjaške cedre pa so dolge 14 metrov. Izračunali so tudi površino zemljišča, ki ga pokrivajo cedrine veje in ugotovili, da bi pod tem »naravnim dežnikom« lahko istočasno stalo nič manj ko 325 ljudi!

To znamenito drevo je še toliko dragoceneje, če pomislimo, da danes izginja čudovito naravno bogastvo velikih cedrinih gozdov na Tauru in na Libanonu bodisi zaradi tega ker so vetrovi spremenili svoje smeri in se je v zvezi s tem tudi množina padavin spremenila, ali pa zato, ker so cedre v vedno večji meri začeli ljudje sekati. Danes so cedre res že zelo redka drevesa. Nekaj sto jih raste v »svetem gozdu« med Bejrutom in Tripolisom v Siriji. Med tistimi redkimi cedrami, ki stoje po evropskih parkih, zavzema gotovo eno prvih mest tudi cedra iz Tresolzia.

Hiše iz starega časopisnega papirja

Na Danskem so iznašli nov gradbeni material za zidanje hiš. Na prvi mah se zdi tako nenavadno, da bi človek komaj verjel, da je kaj takšnega sploh mogoče. Pomislite, Danci so zdaj začeli graditi hiše iz gradiva, pri katerem je poglavitna sestavina star časopisni papir. Ze takoj prvi poskusi so se dobro obnesli. To svojevrstno gradivo, ne gori in je tudi nepremočljivo. Hiša, ki so pri njeni graditvi uporabili star časopisni papir, niti vlažna ni. Temu gradbenemu materialu tudi prav nič ne škodi, če ga izpostavimo visoki temperaturi 300 stopinj Celzija.

Nič manj sijajni pa niso bili uspehi, ki so se pokazali pri poskusih, če bi to novo gradivo morja užgale zažigalne bombe. Tudi takšne bombe hišam iz starih časopisov ne morejo do živoga. Ker je novo gradivo res tako sijajno, so že začeli delati »opeko« iz časopisnega papirja, iz katere bodo odeslej še v večji meri gradili Danci svoje hiše.

Balončki iz milnice — nežna stvarca

Človek, ki se mu duhi menda res ne bo umiril prej, dokler ne bo vsemu prišel do dna — to pa se seveda ne bo nikdar zgodilo, ker je človek samo človek — je med drugim zmeril tudi debelino tanke »stene«, ki obdaja balonček iz milnice. Merjenje je pokazalo, da je takšna »stena« debela komaj 6 do 40 milijonink milimetra. Najmanjšo debelino, torej debelino 6 milijonink milimetra so namerili v trenutku, preden se je balonček iz milnice razpočil. Toda to še dolgo ni rekord. Pri drobnih oljnatih mehurčkih so ugotovili, da debelina njihovih »sten« meri komaj pol milijoninke milimetra.

Naročite „Slovenčev koledar“!

Spustil se je iz višine 10.000 metrov

Ena zadnjih novic, ki so prispele iz New Yorka, pravi, da se je nek ameriški letalec spustil z višine 10.000 metrov iz letala na zemljo. Padalo, s katerim se je pognal v neizmerno »praznino« pod seboj, je bilo dvojno in se je odprlo šele v višini 500 metrov nad zemljo. Letalec, ki je srečno pristal na tleh, je pripovedoval o tem svojem doživljanju ter med drugim povedal, da je bilo v stratosferi, iz katere je skočil na tla v štirih minutah, 25 stopinj mraza. (Radio Stefani.)

Slabe oči — slaba prebava

Nemški zdravnik dr. Karl Grunert trdi na podlagi svojih skušenj z bolniki, ki jih je imel v zadnjih nekaj desetletjih, da so boleznij v želodcu in črevesju dostikrat v zvezi z motnjami na očeh. Pravi, da se je v nešteti primerih, ko je bolnika ozdravil napake na očeh, pokazalo, da so se občutno zmanjšale tudi motnje v njihovih prebavilih, torej predvsem v želodcu. Dr. Grunert je imel opravka z 250 takšnimi bolniki, ki je pri njih ugotovil, da zaradi tega, ker slabo vidijo, trpe tudi na želodcu. Njihove želodčne težave je odstranil na ta način, da se je lotil najprej zdravljenja oči. Pazite torej v prvi vrsti, da boste dobro videli, vse drugo...

250.000 mladih japonskih letalcev

Poročilo iz Tokia pravi, da organizacija »Dai-Nippon«, v kateri so mladi japonski letalci, vedno lepše napreduje in se razvija. Število članov te organizacije, ki si je nadela nalogo, delati za čim večji razvoj japonskega letalstva je narastlo že na 250.000.

Nova izkaznica za obleko v Nemčiji

Tudi za bodoče je zajamčeno, da si bo vsak lahko kupil vse, do česar ima na podlagi izkaznice pravico

Agencija »Agit« piše, da je bil izdan predpis, s katerim se uvaja nova izkaznica za obleko. To je zdaj tretja od tedaj, ko je bila zapovedana omejitve porabe oblačilnih predmetov, do danes. Nova izkaznica bo veljala od 15. oktobra letos do konca decembra prihodnjega leta, t. j. štirinajst mesecev in pol.

Upoštevač o skrbovalne pogoje in potrebo, da morejo imeti vojaki na bojišču dovolj obleke zaradi slabih vremenskih razmer, so nemške oblasti sklenile, da mora civilno prebivalstvo tudi na tem polju doprinesiti potrebne žrtve. Število točk na novi izkaznici za obleko je bilo — kakor po-

roča agencija »Agit« — zaradi tega znižano od 150 na 120, od katerih jih 20 do nadaljne odredbe ni dovoljeno uporabiti. Iz tega znižanja števila točk in spričo dejstva da so prejšnje izkaznice veljale samo za dobo 12 mesecev, sledi, da je odmera oblačilnih predmetov po novem zdajekrčena skoraj za 50 odstotkov. To dejstvo zahteva razumevanja in je nemško časopisje to tudi primerno poudarilo. Vidi se, da s takšnim načinom racioniranja, kakršnega so uvedli v Nemčiji, tudi za bodoče zajamčeno, da si vsak državljan lahko kupi vse, do česar ima pravico na podlagi svoje izkaznice. Zato ne bo nobenega pomanjkanja blaga, ki si ga je dovoljeno kupiti s točkami na izkaznicah.

Obilna letošnja letina v Romuniji

Marsičesa bodo imeli Romuni letos in prihodnja leta še preveč zase

Agencija »La Corrispondenza« poroča iz Bukarešte: Romunsko kmetijsko ministrstvo je objavilo prve približne podatke v letošnjem pridelku v Romuniji. Iz njih se vidi, da so v Romuniji letos pridelali 24,5 milijonov metrskih stotov pšenice, prejšnje leto pa samo 10,84 milijonov stotov. Pridelavek fižola je poskočil v le-

tošnjem letu od 850.000 na 1,75 milij. stotov, pridelavek graha od 700.000 na 1,4 milij. stotov. Pridelavek sončnic je znašal letos 2,7 milij. stotov, lansko leto pa le 1,4 milij. Več kot dvakrat toliko pa so v Romuniji letos pridelali sladkorne pese, kakor pa lani: letos 9,8, lani 4,65 milij. metrskih stotov.

Tudi v Besarabiji in na ozemlju onstran Dnjepra, v Zahodni Ukrajini, se je posrečilo pridelavek po večini ves pospraviti, piše »La Corrispondenza« iz Bukarešte. Zato je bila letošnja letina v Romuniji tako obilna. Pridelavek tekstilnega vlakna je bil najboljši. Računajo, da so na vsakem hektarju zemlje dobili povprečno 40 stotov konoplje, 17 stotov lanu in 8 stotov bombaža. Z rižem je bilo posejane 1500 ha zemlje in računajo, da ga bodo pridelali 15.000 ton. Zelo dobro obeta koruza. Pravijo, da je njen letošnji pridelavek najmanj za 15 odstotkov večji kot pa povprečni pridelavek številnih zadnjih let, žita pa pravijo, da bo tudi kakih 10—15 odstotkov več, kakor pa ga je bilo ponavadi v preteklih letih.

Iz teh podatkov se pač vidi, da Romunom letos in v bodoče ne bo manjkalo prav nič, pač pa, da bodo marsikakšne stvari imeli preveč, saj je vendar znano, da so na primer dosti žita že v prejšnjih letih izvažali, zdaj pa ga bodo imeli priliko še mnogo več.

BELA ČAROVNICA

pustolovski roman

43

Pri teh besedah je potegnil iz žepa rumen ovitek in vzel iz njega dva lista. Začel je čitati z jasnim glasom:

»Podpisani Nikolaj Kolevski, sin Ivana, rojen v Nižjem Novgorodu, podajam v trenutku, ko sem v popolni posesti svojih duševnih sil, to izjavo, za slučaj, da bi moral kmalu umreti. Priznavam pred Bogom in pred ljudmi svojo krivdo. Tekom zadnjih deset let sem se bavil z razpečevanjem mamil. Zavedam se, da je moje delovanje bilo zločinsko in kesam se iz vsega srca. Toda nobenega drugega zločina nimam na vesti. Tudi razpečevanje mamil bi bil rad že pred leti opustil, ker me je že dolgo časa mučila vest. Ze zdavnaj bi bil pustil ta nesrečni posel, zaradi katerega sem imel toliko neprijetnosti, če bi mi ne bil sam satan poslal na mojo pot Sergija Meskalova, ki je tudi Rus, rojen v Moskvi in ki govori izredno dobro več jezikov.

Pred tremi leti se je nekega dne nenadoma pojavil v moji sobi, ne da bi vedel kako in odkod je prišel. Mislim sem, da je prikazen in sem se prestrašil. Dogodek mi je ostal tako živo v spominu, kakor da bi bilo včeraj. Ko je Sergij opazil moj strah, se je zasmejal in dejal: »Kolevski, dosedaj si le malo zaslužil.

Toda z mojo pomočjo boš zaslužil, kolkor boš hotel. Treba je le, da storiš to, kar od tebe zahtevam.«

»Vprašujoče sem ga pogledal. Nisem vedel na kaj misli. Nadaljeval je:

»Ubogati me moraš. Delo, ki ti ga bom zaupal, je lahko in brez nevarnosti. Rad bi spravil nekaj zavojev preko poljske meje. Sicer pa ne zahtevam od tebe ničesar nenavadnega. Gre namreč za kokain. Do sedaj si trgoval z opijem. Toda trgovanje v notranjosti države ti daje le malo zaslužka. Naučil te bom, kako se trguje preko mej. Na ta način boš zaslužil mnogo več. Dobro poznaš morje in mnogo mornarjev. To pot sem izbral zate. Toda ne poskušaj me izdati, ker boš svoje izdajstvo zelo drago plačal. Moje maščevanje bi bilo strašno in niti predstavljati si ne moreš, kakšen konec te čaka v tem slučaju.«

»Molčal sem. Rad bi se bil zoperstavil, toda neka tajna sila mi je to branila. Sergij ima satanske oči. Ima v sebi neko posebno moč, da človeka popolnoma obvlada in se mu ni mogoče zoperstavljati.

»Še isti dan sva potovala iz Gdanska v London. Ponoči sem moral obleči neko posebno nepremočljivo obleko in plavati preko Temze ter odnesti s seboj zapeča-

teno kovinasto škatlo, v kateri je bil kokain. Na mestu, ki mi ga je Sergij označil, sem našel neko osebo, katero sem spoznal po posebnem znaku. Molče sem ji izročil škatlo. Vrnil sem se na ladjo s čolnom. Naslednjega dne smo se izkrkali. Meskalov je dobil denar in mi izročil precejšnjo vsoto.

»Še večkrat sva naredila podobna potovanja. Pozneje je nadzorstvo postalo strožje. Neko noč so me ujeli stražniki, ko sem plaval po reki. K sreči sem še imel toliko časa, da sem spustil škatlo s kokainom v vodo in sem se tako srečno izmuznil iz pasti. Toda ta način prenašanja je postal nevaren in Meskalov si je izmislil drugega.«

»Dal je izdelati majhne pločevinaste ievke, dolge komaj tri centimetre, v premeru približno enega centimetra. Na enem koncu je bil majhen obroček, na katerem je bila pritrjena dolga rdeča svilen nit.

»Te cevke je Meskalov napolnil s kokainom, jih namazal z oljem in jih spravil v želodec nekaterih dečkov, ki so pomagali v pristanišču pri razkladanju blaga in ki so odnašali kovyčke potnikov. Nitko jim je ovil okoli jezika.«

»Carinski organi so dečke vedno skrbno preiskali, toda tega skrivališča niso mogli odkriti.«

»Jaz sem moral ostati v Londonu in poskati dečke, ki bi bili sposobni za to delo. Moral sem jih naučiti, kako naj se vedejo, zagrozil sem jim, da morajo molčati in sem jim dal tudi primerno plačilo, ko so svojo nalogo opravili. Vsak je

moral priti k meni in s pomočjo rdeče nitke sem spravil kokain na dan.«

»Ta način se je zelo dobro obnesel in sva s Sergijem spravila silno veliko kokaina v London. Nekega dne pa se je eden izmed dečkov nezavesten zgrudil na carinarnici. Odpeljali so ga v Bolnišnico, toda ni ga bilo mogoče več rešiti. Drugi dečki so me obvestili o dogodku in takoj sem zaslužil nevarnost. Posrečilo se mi je obvestiti tudi Meskalova in oba sva se v zadnjem trenutku vkrcala na parnik, ki je plul v Francijo.«

»Iz časopisov sva pozneje izvedela, da je deček umrl in da so pri obdukciji ugotovili, da se je cevka s kokainom iz nepoznatih vzrokov odprla in da je kokain povzročil močno zastrupljenje, radi katerega je deček podlegel.«

»Začela se je preiskava, ki je odkrila vse najino počenje. Izdan je bil ukaz, da naj se naju aretirata. Seveda tega ni bilo več mogoče storiti, ker sva že bila na varnem.«

»V Franciji se je Meskalov lotil razpečevanje v državi sami. Se vedno sem mu moral pomagati. Neprestano sem iskal prilike, da se osvobodim. Zdelo se mi je, da se mi je ta prilika ponudila, ko me je prvič poslal v Le Havre po zavoj kokaina. Dal mi je mnogo denarja. Hotel sem se ga poslužiti, da se oprostim iz njegovih krempljev. V Le Havru bi se mogel vkrčiti za Ameriko. Toda ko sem dospel v mesto, sem skoraj nezavedno izvršil vse, kar mi je naročil. Spoznal sem, da nisem več gospodar samega sebe.

Naše prihodnje novosti

»Dobri stari časi«

Svetovno znani roman A. Fogazzara. Zgodba o veliki ljubezni dveh src in o še večji ljubezni do domovine ter o junaških prizadevanjih svobodoljubnih ljudi.

»Pancho Villa, maščevalec očetov«

Filmski roman s slikami o življenju mehikanskega rodoljuba Pancha Villa in o njegovem junaškem boju za pravico.

V vrsti toliko filmskih romanov, s katerimi je naš list osvojil srca vseh bralcev nedvomno najpestrejši in najlepši. Z njim začnemo

vrsto filmskih romanov s slikami

Obe novosti bomo začeli objavljati v začetku novembra.

Opozorite na to svoje znanec in prijatelje, da si naroče »Slovenski dom« in si za neznamno ceno preskrbe obilo lepega berila za dolge zimске dni.